

М. А. Корявець,
аспірант кафедри економіки, обліку і оподаткування
Національний університет "Чернігівська політехніка"
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-1298-4227>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.23.251

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГРОМАД ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ОЦІНКА ТА НАПРЯМИ СТИМУЛЮВАННЯ В КОНТЕКСТІ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

М. Koriavets,
Postgraduate student of the Department of Economics, Accounting and Taxation,
National University "Chernihiv Polytechnic"

INNOVATION AND INVESTMENT POTENTIAL OF COMMUNITIES OF CHERNIGIV REGION:
ASSESSMENT AND DIRECTIONS OF STIMULATION IN THE CONTEXT
OF POST-WAR RECONSTRUCTION

Стаття присвячена комплексному дослідженню інноваційно-інвестиційного потенціалу Чернігівської області. На основі критичного огляду літературних джерел нами дано авторське тлумачення поняття "інноваційно-інвестиційний потенціал громади". Показано, що інноваційно-інвестиційний потенціал громад забезпечує в територіальних громадах сприяє залученню інвестицій, більш ефективному використанню людського капіталу, сприяє розвитку малого і середнього бізнесу, розвиває ІТ-сектору, смарт-рішення, наявну інноваційну інфраструктуру, партнерства та забезпечує спроможність органів місцевого самоврядування управляти інноваційними та інвестиційними процесами.

В статті проаналізовані прямі інвестиції в економіці Чернігівської області, визначені тренди за останні десять років; проаналізовані показники інноваційної діяльності підприємств. Розкриті особливості інноваційно-інвестиційного потенціалу громад Чернігівської області, які формуються під впливом природно-ресурсних, економічних, соціальних, інституційних та геополітичних факторів. Визначені найбільш інноваційно-інвестиційно привабливі напрями на Чернігівщині з урахування їх потенціалу, до яких відносно інфраструктура, енергоефективність, агротехнології, туризм, ІТ-кластери. Акцентована увага на зростанні інвестиційного інтересу до громад Чернігівської області з врахуванням факторів безпеки.

Результатом статті є рекомендації щодо залучення інвестицій у громади Чернігівської області та запропонування напрямів стимулювання інноваційно-інвестиційного потенціалу.

The article is devoted to a comprehensive study of the innovation and investment potential of the Chernihiv region. Based on a critical review of literary sources, we have given the author's interpretation of the concept of "innovation and investment potential of a community". It is shown that the innovation and investment potential of communities provides territorial communities with the ability to attract investments, more effective use of human capital, promotes the development of small and medium-sized businesses, develops the IT sector, smart solutions, existing innovation infrastructure, partnerships and ensures the ability of local governments to manage innovation and investment processes.

Methodologically, the article is based on a systemic approach that considers innovation and investment potential as a holistic system in the interdependence of its elements; on a comprehensive approach that covers the investment and innovation principles of the region, institutional capacity; on the analysis of direct investments and indicators of innovation activity in the Chernihiv region. The study used the principle of objectivity regarding the use of reliable statistical data, regional specificity regarding the study of regional conditions and the impact of military aggression, and the principle of sustainability in the context of taking into account the requirements of post-war recovery and building sustainable communities.

The article analyzes direct investments in the economy of Chernihiv region, identifies trends over the past ten years; analyzes indicators of innovative activity of enterprises. The features of the innovation and investment potential of communities of Chernihiv region are revealed, which are formed under the influence of natural resource, economic, social, institutional and geopolitical factors. The most innovative and investment-attractive areas in Chernihiv region are identified, taking into account their potential, which include infrastructure, energy efficiency, agricultural technologies, tourism, IT clusters. Emphasis is placed on the growth of investment interest in communities of Chernihiv region, taking into account security factors.

The result of the article is recommendations for attracting investments to communities in the Chernihiv region and proposing areas for stimulating innovation and investment potential.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційний потенціал, сталий розвиток, громади, конкурентоспроможність, інновації, інвестиційний клімат, державно-приватне партнерство.

Key words: innovation and investment potential, sustainable development, communities, competitiveness, innovation, investment climate, public-private partnership.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Повномасштабне вторгнення РФ в Україні вплинуло на розвиток усіх громад, й особливо тих, хто межує з країно-агресором. Багато українських громад зазнали колосальних руйнувань інфраструктури, житлового фонду та виробничих потужностей. Після масштабних руйнувань інфраструктури, зміни економічних потоків, демографічної динаміки внаслідок воєнних дій виникає нагальна потреба в нових підходах до повоєнного відновлення таких, що поєднують відновлювальні заходи з інноваційними рішеннями та ефективним залученням інвестицій. Необхідний перехід до модернізації на основі інновацій та залучення довгострокових інвестицій, що забезпечить економічну стійкість та підвищення якості життя населення. Чернігівська громада, як прикордонна постраждала територія з унікальним ресурсним та культурним потенціалом, потребує обґрунтованих інструментів для трансформації допомоги в довгострокове стале відновлення і розвиток.

А отже, наукове обґрунтування оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу є необхідним для формування пріоритетів місцевої політики, обґрунтування інвестиційних проєктів, підготовки заявок на гранти та державну підтримку, а також для створення сприятливих умов для приватних інвесторів і співпраці з міжнародними партнерами. Саме інноваційно-інвестиційний потенціал є одним з чинників конкурентоспроможності розвитку територій. Громади, які ефективно використовують свої ресурси, поєднуючи зусилля з бізнесом, владою досягають успіху. Існуючі підходи до оцінки

потенціалу громад переважно орієнтовані на мирний розвиток або фрагментарно адаптовані до кризових умов; відтак виникає наукова прогалина щодо комплексних методик, що враховують одночасно повоєнні ризики, інституційну спроможність, цифровізацію та "зелені" пріоритети відновлення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

На сьогоднішній день багато науковців досліджують потенціал громад, зокрема інноваційно-інвестиційний. З початком війни більшість вітчизняних науковців у своїх працях акцентують увагу на використанні потенціалу для повоєнного відновлення. Так, у науковій праці Новаковської І.О. та ін. досліджуються інвестиційні потреби громад в сучасних умовах розвитку їх територій, де зазначено авторами, що ефективне використання інвестицій сприяє досягненню високого рівня якості життя, економічного добробуту, поліпшення умов праці та розвитку регіону, територіальних громад, зокрема й окремої людини [8]. Шеленко Д.І. та ін. у своєму дослідженні приділили увагу оцінці інвестиційної привабливості територіальних громад, визначили пріоритети формування інвестиційного потенціалу громад в сучасних умовах [12]. Баланюк І.Ф. та Іваночко Б.Р. визначають роль інвестицій в розвитку громад та шляхи їх залучення [1]. Серед іноземних дослідників, які розкривають у своїх працях особливості інноваційного та інвестиційного вектору розвитку громад слід виділити праці Сіюкас Г. та Цаканікас А., де автори довели, що постійне вкладенні

в інноваційні технології та їх впровадження в громадах (муніципалітетах Греції), міських районах мають вагомe значення [13].

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є комплексна оцінка інноваційно-інвестиційного потенціалу громад Чернігівської області та обґрунтування пріоритетних напрямів його стимулювання в умовах повоєнного відновлення, з урахуванням сучасних викликів, ресурсних можливостей територій та потреб підвищення їх економічної стійкості й конкурентоспроможності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

В умовах повномасштабного вторгнення для розвитку територіальних громад особливо актуальним і необхідним є залучення значних інвестицій для активізації їх економічного розвитку. Найбільш важка ситуація є в областях і територіальних громадах, які межують з країною-агресором, зокрема в Чернігівській області, в якій нараховується 58 громад. В Україні на даний момент відсутні необхідні привабливі умови для залучення іноземних інвестицій в розвиток громад, тому громади самостійно повинні розвивати свій інноваційно-інвестиційний потенціал сприяючи своєму стійкому розвитку, підвищенню якості життя населенні, достатнього рівня добробуту, і країні загалом.

В більшості наукових досліджень науковці, фахівці приділяють окрему увагу інноваційному та інвестиційному потенціалу. Сам термін "потенціал" розглядається як такий, що "орієнтований на майбутній розвиток і поєднує у собі такі поняття у взаємодії, як "можливості", "перспективи", "здатність", "спроможність" [10, с. 14]. Економічний потенціал розглядається через економію енергії завдяки якій досягається максимум, і розраховується як сукупність економічного і технічного потенціалу підвищення енергоефективності у різних секторах [9, с. 10—11].

У своєму виступі фахівець Корінець Р. розкриває інвестиційну привабливість громади через сукупність чинників, що визначають спроможність громади залучати як внутрішні, так і іноземні інвестиції; яка охоплює як "тверді" фактори, зокрема такі, як географічне розташування, природні ресурси, трудові ресурси, науково-дослідний потенціал, споживчий та бізнес-сегменти, інфраструктуру, так і "м'які" фактори, що включають діловий клімат, система правил і процедур, наявність успішних інвестиційних проєктів, відкритість місцевої влади та загальний підприємницький настрій [6]. А отже, інвестиційна привабливість громади це "сукупність певних параметрів та характеристик, притаманних громаді, які дозволяють їй залучати необхідний обсяг капіталу на взаємовигідних з інвесторами умовах".

Під інвестиційним потенціалом територіальної громади Жук П. В. розуміє "сукупність ресурсів та можливостей (природно-ресурсних, соціальних, фінансово-економічних, інституційно-управлінських тощо), які є об'єктом управління з боку органів влади територіальної громади, спрямованого на залучення інвестиційних ресурсів для вирішення проблем територіального розвитку" [4].

Колесник Т.В. та ін. у своєму дослідженні приділяють увагу інноваційному підходу до управління місцевою громадою на основі сучасних управлінських ме-

тодів, які виникли під впливом розвитку інноваційних управлінських технологій та сучасних вимог ринку [5].

Отже, інноваційно-інвестиційний потенціал є інтегральною характеристикою економічної системи рівня держави, регіону, громади, підприємства яка здатна створювати, впроваджувати та комерціалізувати інновації за рахунок власних і залучених інвестицій, використовуючи наявні інституційні механізми, науково-технічні та кадрові можливості. Інноваційно-інвестиційний потенціал поєднує інноваційний потенціал (знання, технології, науку, кадри) та інвестиційний потенціал (інвестиції/фінанси, інфраструктура, інституції), що забезпечують економічне зростання та модернізацію. Відповідно на нашу думку, інноваційно-інвестиційний потенціал громади являє собою сукупність ресурсів, умов та можливостей територіальної громади, які забезпечують створення, впровадження і поширення інновацій, залучення інвестицій та реалізацію інноваційних проєктів у соціально-економічному, інфраструктурному та управлінському розвитку громади.

Інноваційно-інвестиційний потенціал територіальних громад базується на таких аспектах [2]: людський капітал, економічна інфраструктура, громадська активність і співпраця, підприємницька активність.

Таким чином, інноваційно-інвестиційний потенціал громади дає можливість забезпечити в територіальних громадах здатність залучати інвестиції (прямі, бюджетні, грантові), ефективне використання людського капіталу, сприяти розвитку підприємництва, IT-сектору, смарт-рішень, розвивати наявну інноваційну інфраструктуру, партнерства (державно-приватні, міжмуніципальні, міжнародні), та спроможність органів місцевого самоврядування управляти інноваційними та інвестиційними процесами.

Інноваційно-інвестиційний потенціал громади наведено на рис. 1, він показує здатність громади формувати, сприймати, впроваджувати та підтримувати інновації, а також залучати та ефективно використовувати інвестиційні ресурси для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку.

В таблиці й проаналізовані прямі інвестиції в Чернігівську область. Аналіз даної таблиці за останні десять років засвідчує:

по-перше, загальний обсяг ПІІ у Чернігівський регіон зріс у 10 разів (з 71,7 млн дол. США до 722,6 млн дол. США.), що свідчить про наявність інвестиційного інтересу до громад регіону навіть попри кризові явища;

по-друге, падіння темпів зростання відбулося у 2020 році, що пов'язано COVID-19, та у 2022 році, що пов'язано з повномасштабною війною, у 2016—2017 рр. відбулось зростання майже втричі;

третє, коли ВБ входила до складу ЄС, то на ЄС щодо формування інвестиційного потенціалу Чернігівщини припадало 70—95% усіх ПІІ, а у 2017—2019 рр. — 94—95%, а після BREXIT частка ЄС впала, водночас в період 2021—2024 рр. спостерігаємо зростання до 51,3%. Роль ЄС у ПІІ залишається значною, але структуру сильно змінює Великобританія, яка після виходу з ЄС у 2020 р. перестала належати до цієї групи у статистиці;

четверте, ВБ та Північна Ірландія — це головний інвестор регіону, їх частка коливається в межах 45—50%, а отже Чернігівщина надзвичайно залежить від британських інвестицій;

Рис. 1. Інноваційно-інвестиційний потенціал громади

Джерело: складено автором самостійно.

п'яте, Кіпр є традиційно офшорною юрисдикцією, через яку йдуть капітали українського та міжнародного бізнесу, у 2024 р. спостерігаємо суттєве зростання інвестицій з країни, тобто найбільш ймовірне повернення капіталу відбулося у 2024 рік показує, фактично реінвестиції або укладені нові інвестиційні угоди через кіпрські компанії;

шосте, спостерігаємо повернення інвесторів в умовах війни в Україні, що є ознакою стратегічної довіри та/або формування привабливого інвестиційного середовища громад в Чернігівській області.

Деякі показники інноваційної діяльності Чернігівського регіону наведені у таблиці 2 та на рис. 2.

Аналіз табл. 2 та рис. 2 засвідчує низький рівень впровадження інновацій на підприємствах Чернігівської області. Як проаналізовано та зазначено в Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 року основними чинниками, що перешкоджають інно-

ваційній діяльності в Чернігівській області є [11, с. 28]: є нестача власних коштів; високий економічний ризик; висока вартість нововведень; низький рівень фінансової підтримки з боку держави; нестача кваліфікованого персоналу; тривалий термін окупності нововведень; відсутність стимулів до впровадження інновацій тощо. Водночас, основними промисловими центрами є Чернігів, Ніжин, Прилуки, які формують потенціал для інвестицій у легку промисловість; машинобудування; хімічну та фармацевтичну промисловість; індустріальні парки та технопарки. Громада Чернігівської області вже мають досвід роботи з індустріальними територіями, що після модернізації можуть стати основою для інноваційних виробничих кластерів. Саме через реінвестиції, укладення нових інвестиційних угод, модернізацію Чернігівщина характеризується здатністю до індустріального відновлення.

Також зазначимо, що інноваційно-інвестиційний потенціал громад Чернігівської області формується під впливом таких факторів, як природно-ресурсні, економічні, соціальні, інституційні та геополітичні. Чернігівська область має специфічні особливості, що визначають можливості розвитку громад у повоєнний період та у середньо- й довгостроковій перспективі. До 2022 року регіон мав вигідні транспортні коридори, однак війна змінила логістику, змусивши громади переорієнтовуватися на внутрішні ринки. Інноваційний потенціал у сфері логістики залежить від безпечних умов та майбутньої інтеграції у європейські транспортні мережі.

Для Чернігівщини сировинно-аграрна спеціалізація є основою інноваційної трансформації. Це визначає інноваційно-інвестиційний потенціал у таких напрямках, як розвиток агротехнологій та точного землеробства; інвестиції в переробку (харчова промисловість, біоенергетика); впровадження нових систем зрошення і ґрун-

тозбереження; модернізація аграрної техніки та використання дронів. Таким чином, аграрний потенціал виступає базою для інноваційних кластерів агропереробки та біоекономіки. Також громади Чернігівщини мають високу природоорієнтовану інноваційну спроможність, що формує потенціал для розвитку зелених енергетичних проєктів (біомаса, палети, біогаз); інноваційних деревообробних виробництв; екотуристичних кластерів; відновлення територій через природоорієнтовані рішення.

Відзначимо, що Чернігівщина суттєво постраждала від російської агресії, що вплинуло на інвестиційний клімат і

Таблиця 1. Прямі інвестиції (інструменти участі в капіталі) / залишки в економіці Чернігівської області, млн дол. США

Країни	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ²	2023 ²	2024 ²
Усього	71,7	113,0	328,1	369,0	459,8	447,7	598,5	570,7	661,1	722,6
Країни ЄС ¹	50,0	96,3	308,6	352,4	433,6	69,3	250,6	221,9	283,1	370,9
у %	70,0	85,2	94,0	95,5	94,3	15,5	41,9	38,9	42,8	51,3
у т.ч. Кіпр	30,8	8,7	24,9	27,2	36,9	35,4	76,4	63,8	10,5	320,4
ВБ та Північна Ірландія	0,8	63,2	250,5	289,1	361,4	354,1	320,9	335,5	344,0	326,6
інші	21,7	16,7	19,5	16,6	26,2	24,3	27,0	13,3	34,0	25,1

¹ Починаючи з 31.12.2020 дані наведено без урахування Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії.

² Дані щодо Інструментів участі в капіталі починаючи з 31.12.2022 розраховані на основі даних статистичної та фінансової звітності підприємств, які фактично надали звітність, та можуть бути уточнені після отримання повної інформації.

Джерело: складено автором за [7].

сформувало нові особливості: значний обсяг зруйнованої інфраструктури потребує інвестицій для відновлення; підвищена потреба в інноваційних рішеннях щодо енергоефективності, впровадження нових матеріалів, "розумних" інфраструктурних технологій; необхідно активізувати отримання міжнародної допомоги, грантових та інвестиційних програм. Відновлення створює унікальне вікно можливостей для залучення інноваційно орієнтованих інвестицій.

Найбільш інвестиційно привабливими напрямами на Чернігівщині з урахування потенціалу є інфраструктура, енергоефективність, агротехнології, туризм, ІТ-кластери тощо. Для залучення інвестицій у ці проєкти необхідно сприяти розробці механізмів стимулювання інновацій, зокрема, наприклад, через пільги, державно-приватне партнерство, грантові інструменти, бізнес-інкубатори. Громади у повоєнному періоді мають належну увагу приділити формуванню дорожньої карти стійкого та інклюзивного відновлення території. Водночас, більшість громад області вже розробили або оновлюють свої стратегії розвитку, плани відновлення, інвестиційні паспорти та просторові плани. Отже, інноваційно-інвестиційний потенціал громад Чернігівської області характеризується поєднанням значних природних ресурсів, аграрної бази, людського капіталу та індустриальних можливостей, але водночас обмежений наслідками війни, інфраструктурними втратами та нестачею капіталу. Чернігівщина має високий інноваційно-інвестиційний потенціал і здатність до відновлення на основі інновацій, зокрема в агросекторі, промисловості, логістиці, енергетиці та екологічних технологіях. Інституційна спроможність громад, інноваційна інфраструктура, ефективне стратегічне управління зробить громади Чернігівщини конкурентоспроможними, самодостатніми та такими, що сприятимуть сталому сучасному розвитку.

ВИСНОВКИ

Інноваційно-інвестиційний потенціал в громадах Чернігівської області має бути сфокусований на відновленні, безпеці, модернізації та залученні приватного капіталу, враховуючи прикордонне розташування та значні руйнування. До ключових напрямів стимулювання інноваційно-інвестиційного потенціалу відносимо: відновлення критичної інфраструктури на основі інноваційних, зелених технологій, лобіювання міжнародних механізмів страхування інвестицій від військових ризиків для зниження бар'єрів щодо залучення прямих інвестицій, розвиток цифрової інфраструктури в регіоні, створення в прикордонних громадах інвестиційних стимулів, подальше розробляти і вдосконалювати інвестиційні паспорти громад, сприяти розвитку інноваційної екосистеми громад (підтримувати малий і середній бізнес, створювати ІТ хаби тощо), формувати економічні кластери, які підвищують конкурентоспроможність регіону, підтримувати інновації та сприяти розвитку людського потенціалу. Активне використання механізмів державно-приватного

Таблиця 2. Деякі показники інноваційної діяльності підприємств Чернігівського регіону

Показники	2020	2021	2022	2023	2024
Витрати на інновації промислових підприємств, тис. грн	37133,0	11002,0	88200,0	90427,0	63198,0
частка витрат, що припадає на регіон, %	0,25	0,11	1,15	1,3	0,4
Кількість промислових підприємств регіону, що впроваджували інновації, од.	18	3	8	6	14
частка підприємств, що припадає на регіон, %	2,5	1,0	2,5	2,0	2,3
частка підприємств, що впроваджували інновації у загальній кількості підприємств регіону, %	14,9	2,6	8,7	5,6	14,1

Джерело: складено автором за [2].

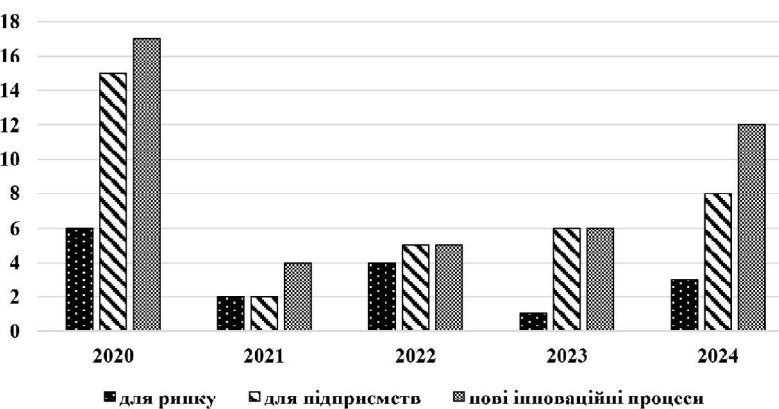

Рис. 2. Частка підприємств Чернігівської області, що впроваджували нову або значно вдосконалену продукцію (товари, послуги) та інноваційні процеси

Джерело: складено автором за [2].

партнерства сприятиме залученню інвестицій в найбільш перспективні проєкти і відновленню критичної інфраструктури на основі сучасних технологій, що призведе до зростання конкурентоспроможності та формування сталої економіки в громадах.

Література:

1. Баланюк І.Ф., Іваночко Б.Р. Заходи по залученню інвестицій в розвиток бізнесу територіальних громад на основі маркетингової стратегії. Інноваційна економіка. 2023. № 1. С. 45—51. DOI: 10.37332/2309-1533.2023.1.7

2. Державна служба статистики. Впровадження інновацій на промислових підприємствах. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Дубовик А.Л. Інноваційно-інвестиційний потенціал територіальних громад, шляхи та інструменти його підвищення. Економіка та суспільство. 2024. № 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-94>

4. Жук П. В., Сірик З. О. Інвестиційний потенціал територіальних громад: суть поняття та питання управління. Регіональна економіка. 2017. №2. С. 18—22. URL: <https://crust.ust.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ddad48e6-8c02-4bcc-9e23-6de93339cbcb/content>

5. Колесник Т.В., Пронько Л.М., Балдинюк В.С., Трофімчук О. Інноваційні підходи в управлінських змінах

на рівні місцевих громад: досвід та рекомендації. Здобутки економіки: перспективи та інновацій. 2024. № 10. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13986068>

6. Корінець Р. Підвищення рівня інвестиційної активності територіальних громад. Семінар "Інвестиційна активність громад". 2023. URL: <https://hromady.org/wp-content/uploads/2023/04/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.%D0%9A%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C-26042023-%D0%9E%D0%A2%D0%93.pdf>

7. НБУ. Статистика зовнішнього сектору. Прямі інвестиції. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#5>

8. Новаковська І.О., Іщенко Н.Ф., Ковальчук Є.С., Скрипник Л.Р. Інвестиційна діяльність територіальних громад в контексті сучасних земельних відносин. Київський економічний науковий журнал. 2024. № 4. С. 164—170. URL: <https://journals.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/113/111>

9. Олійник Д.І. Інноваційний розвиток територіальних громад в умовах четвертої технологічної революції: пріоритети та перспективи. Аналітична доповідь. К.: НІСД. 2018. 52 с.

10. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / за ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової. Київ: ДУ ІЕПСР НАН України. 2014. 776 с. URL: http://www.nbuv.gov.ua/sites/default/files/nas_dop_2015.pdf

11. Департамент стратегічного планування регіональної політики Міністерства розвитку громад та територій України, Проєкт USAID "ГОВЕРЛА". Стратегія сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 року. 2025. 153 с.

12. Шеленко Д.І., Шпикуляк О.Г., Бойчук А.В. Стратегічні пріоритети управління формуванням інвестиційного потенціалу розвитку територіальних громад на заходах активізації підприємництва. Економічний простір. 2024. № 189. С. 85—90. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-16>

13. Siokas G., Tsakanikas A. The Role of Economic and Innovation Initiatives in Planning a Smart City Strategy in Greece. Sustainability. 2023, № 15(20), Pp.14842. URL: <https://doi.org/10.3390/su152014842>

References:

1. Balanyuk, I., F. and Ivanochko, B., R. (2023), "Measures to attract investments in the development of business of territorial communities based on a marketing strategy", Innovative economy, vol. 1, pp. 45—51, DOI: [10.37332/2309-1533.2023.1.7](https://doi.org/10.37332/2309-1533.2023.1.7)

2. State Statistics Service (2025), "Introduction of innovations at industrial enterprises", available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 15 Nov 2025).

3. Dubovyk, A., L. (2024), "Innovation and investment potential of territorial communities, ways and tools for its increase", Economy and society, vol. 62, DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-94>

4. Zhuk, P., V. and Siryk, Z., O. (2017), "Investment potential of territorial communities: the essence of the concept and management issues", Regional economist,

vol. 2, pp. 18—22, available at: <https://crust.ust.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ddad48e6-8c02-4bcc-9e23-6de93339cbc6/content> (Accessed 15 Nov 2025).

5. Kolesnyk, T., V., Pronko, L., M., Baldyniuk, V., S. and Trofimchuk, O., "Innovative approaches in management changes at the level of local communities: experience and recommendations", Achievements of the economy: prospects and innovations, vol. 10, DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13986068>

6. Korinets, R. (2023), "Increasing the level of investment activity of territorial communities", Seminar "Investment activity of communities", available at: <https://hromady.org/wp-content/uploads/2023/04/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.%D0%9A%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C-26042023-%D0%9E%D0%A2%D0%93.pdf> (Accessed 15 Nov 2025).

7. National Bank of Ukraine (2025), "External sector statistics. Direct investments", available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#5> (Accessed 15 Nov 2025).

8. Novakovska, I., O., Ishchenko, N., F., Kovalchuk, E. and S., Skrypnyk, L., R. (2024), "Investment activity of territorial communities in the context of modern land relations", Kyiv Economic Scientific Journal, vol. 4, pp. 164—170, available at: <https://journals.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/113/111> (Accessed 15 Nov 2025).

9. Oliynyk, D., I. (2018), Innovatsijnyj rozvytok terytorial'nykh hromad v umovakh chetvertoi tekhnolohichnoi revoliutsii: priorytety ta perspektyvy. Analitychna dopovid' [Innovative development of territorial communities in the conditions of the fourth technological revolution: priorities and prospects, Analytical report], NISD, Kyiv, Ukraine.

10. Libanova E., M., (2014), Sotsial'no-ekonomichnyj potentsial staloho rozvytku Ukrainy ta ii rehioniv: natsional'na dopovid' [Socio-economic potential of sustainable development of Ukraine and its regions: national report], State Institute of Environmental and Social Sciences of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine, available at: http://www.nbuv.gov.ua/sites/default/files/nas_dop_2015.pdf (Accessed 15 Nov 2025).

11. Department of Strategic Planning of Regional Policy of the Ministry of Community and Territorial Development of Ukraine, USAID Project "HOVERLA", (2025), Stratehiia staloho rozvytku Chernihivs'koi oblasti na period do 2027 roku [Sustainable Development Strategy of Chernihiv Region for the Period Until 2027], Kyiv, Ukraine.

12. Shelenko, D., I., Shpykulyak, O., G., Boychuk, A., V., (2024), "Strategic priorities for managing the formation of investment potential for the development of territorial communities based on the principles of entrepreneurship activation", Economic Space, vol. 189, pp. 85—90, DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-16>

13. Siokas, G., Tsakanikas, A. (2023), "The Role of Economic and Innovation Initiatives in Planning a Smart City Strategy in Greece", Sustainability, vol. 15 (20), pp. 14842, URL: <https://doi.org/10.3390/su152014842>
Стаття надійшла до редакції 25.11.2025 р.